

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi T. S. i A. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, w sprawie o sygn. V ACa [...],

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 26 maja 2026 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. V ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje T. S. i A.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości po 3.500 złotych na rzecz każdego z nich, za okres od 25 stycznia 2024 r. do 26 maja 2026 r.;**
- 3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz T. S. kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz A. S. kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz T. S. i A. S. kwotę 240 złotych tytułem**

kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

6. oddała skargę w pozostałym zakresie.

Elżbieta Karska Adam Redzik Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

I.

I.1. 12 marca 2026 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) T. S. i A. S. (dalej także: Skarżący), zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, w której domagali się:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie, tj. w postępowaniu prowadzonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie pod sygn. akt: V ACa [...],
2. wydania sądowi rozpoznającemu przedmiotową sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy w sprawie na termin w ciągu maksymalnie 1 miesiąca od dnia wydania postanowienia,
3. zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz każdego z Powodów kwot po 5.000,00 zł,
4. zasądzenie na rzecz Powodów kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że w sprawie wystąpiła przewlekłość, która nie znajduje żadnego uzasadnienia.

I.2. W odpowiedzi na skargę z 29 kwietnia 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie oraz wniosł o oddalenie skargi.

II.

II.1. 11 lutego 2019 r. do sądu I instancji wpłynął pozew Skarżących przeciwko Bankowi [...] S.A. w G. (dalej także: Pozwany). 15 listopada 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok w sprawie zainicjowanej ww. pozwem. Pozwany wniosł apelację od powyższego wyroku, w której domagał się m.in. rozpoznania sprawy na rozprawie.

II.2. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 25 stycznia 2024 r. Tego samego dnia sporządzono raport z losowego przydziału sprawy. Na podstawie zarządzenia z 26 stycznia 2024 r. wpisano sprawę do rep. V ACa za numerem [...], zawiadomiono strony o składzie rozpoznającym sprawę i przedstawiono sprawę referendarzowi sądowemu celem podjęcia czynności związanych z nadaniem biegu apelacji.

II.3. Kolejno 13 stycznia, 20 stycznia, 21 lutego i 13 marca 2025 r. do sądu wpłynęły wnioski Skarżących o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

II.4. Na podstawie zarządzenia z 29 lipca 2025 r. nakazano rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu i przedstawienie akt referendarzowi celem pilnego nadania biegu apelacji.

II.5. Na podstawie zarządzenia z 12 sierpnia 2025 r. wezwano pełnomocnika Pozwanego do uzupełnienia braków formalnych apelacji. Jednocześnie wskazano, że opłata od apelacji zostanie ustalona po sprecyzowaniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Braki formalne zostały uzupełnione 28 sierpnia 2025 r.

II.6. Na podstawie zarządzenia z 5 września 2025 r. nakazano doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi Skarżących. 24 września 2025 r. wpłynęła odpowiedź Skarżących na apelację.

II.7. 28 stycznia 2026 r. wpłynął kolejny wniosek Skarżących o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

II.8. 12 marca 2026 r. Skarżący wnieśli skargę na przewlekłość postępowania w sprawie.

II.9. Na podstawie zarządzenia z 18 marca 2026 r. nakazano przedstawienie akt referentowi celem rozważenia sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia. 18 marca 2026 r. wydano postanowienie w przedmiocie ustalenia prawidłowej wartości przedmiotu zaskarżenia. W konsekwencji tego postanowienia zarządzono wezwanie pełnomocnika pozwanego do uiszczenia brakującej opłaty od apelacji. 7 kwietnia 2026 r. uzupełniono braki fiskalne apelacji.

II.10. Na podstawie zarządzenia z 27 kwietnia 2026 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej, który ustalono na 9 czerwca 2026 r.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

III.2. W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjęciu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

III.3. Standardy co do trwania postępowania sądowego określił w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Trybunał ten stwierdził, że dla oceny tego, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona bierze się pod uwagę szczególne warunki sprawy, uwzględnienia się kryteria takie jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (zob. np. wyroki ETPCz: z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. M. A. Nowicki, *Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo*, Tom I – *Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W utrwalonym orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznano przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny

czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

III.4. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 25 stycznia 2024 r. Tego samego dnia sporządzono raport z losowego przydziału sprawy. Na podstawie zarządzenia wydanego kolejnego dnia sprawa została wpisana do odpowiedniego repertorium i zawiadomiono strony o składzie sądu wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Kolejno 13 stycznia, 20 stycznia, 21 lutego i 13 marca 2025 r. do sądu wpłynęły wnioski Skarżących o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Na podstawie zarządzenia z 29 lipca 2025 r. nakazano rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu. Apelacja została zbadana pod kątem spełnienia wymogów formalnych 12 sierpnia 2025 r., przy czym wezwanie do uzupełnienia braków formalnych zostało skierowane do Pozwanego na podstawie zarządzeń z 12 sierpnia 2025 r. i 18 marca 2026 r. co było konsekwencją tego, że dopiero 18 marca 2026 r. sąd przeprowadził dochodzenie w celu sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia oraz ustalił prawidłową kwotę opłaty od apelacji. Przed tym zarządzono doręczenie Skarżącym odpis apelacji (na podstawie zarządzenia z 5 września 2025 r.). 24 września 2025 r. do Sądu wpłynęła odpowiedź na apelację Skarżących. 7 kwietnia 2026 r. Pozwany uzupełnił braki fiskalne apelacji. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na podstawie zarządzenia z 27 kwietnia 2026 r.

Mając na względzie terminy kolejnych czynności podejmowanych w sprawie należy dojść do wniosku, że postępowanie w sprawie prowadzone jest przewlekłe. Przez półtora roku od wpływu akt do sądu w sprawie nie podjęto żadnej czynności nakierowanej na nadanie biegu apelacji (poza wylosowaniem składu sądu i wpisaniem sprawy do właściwego repertorium). Dopiero wydanie zarządzenia w przedmiocie rozpoznania sprawy poza kolejnością wpływu (zarządzenie z 29 lipca 2025 r.) skutkowało tym, że apelacja została zbadana pod kątem spełnienia wymogów formalnych (na podstawie zarządzenia z 12 sierpnia 2025 r.). Jednocześnie mimo tego, że już wówczas zwrócono uwagę na nieprawidłowość oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia przez Pozwanego, to dochodzenie

w tym przedmiocie przeprowadzono dopiero 18 marca 2026 r. i dopiero wówczas ustalono prawidłową wysokość opłaty od apelacji, i wezwano Pozwanego do uzupełnienia braków fiskalnych. Tym samym apelacja została w pełni zbadana pod kątem formalnym dopiero po przeszło 2 latach od wpływu apelacji do sądu (mimo, że Skarżący wielokrotnie zwracali się z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania sprawy). Zdaniem Sądu Najwyższego tak długi czas trwania postępowania nie jest uzasadniony przedmiotem sprawy ani zachowaniem stron.

Bez znaczenia dla powyższych wniosków Sądu Najwyższego pozostaje argumentacja Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie odnosząca się do wzrostu wpływu spraw w ostatnich latach oraz trudnej sytuacji kadrowej wydziału. Według utrwalonego orzecznictwa znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

III.5. Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2 000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swoistą rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a oprócz tego ma charakter sankcji dla państwa za wadliwe

zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Postępowanie w sprawie rozpoczęło się wniesieniem pozwu przez Skarżących, który wpłynął do sądu pierwszej instancji 11 lutego 2019 r. Łączny czas trwania postępowania liczony od dnia wpływu pozwu do dnia rozpoznania niniejszej skargi wynosi 7 lat i 3 miesiące. Biorąc pod uwagę powyższe, a także mając na względzie, że dotychczas w sprawie nie przyznano Skarżącym żadnej kwoty pieniężnej tytułem rekompensaty za przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę 3.500 zł za okres od 25 stycznia 2024 r. (tj. od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie) do 12 maja 2026 r. Dalej idące żądanie skargi nie znajdowało uzasadnienia i podlegało oddaleniu.

III.6. Zgodnie z art. 12 ust 2 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

Z nadesłanych akt sprawy Sądu Apelacyjnego w Warszawie wynika, że w sprawie wyznaczono termin rozprawy. Wydanie odpowiednich zaleceń stało się zatem zbędne.

III.7. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. Sąd Najwyższy nakazał Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić opłatę od skargi uiszczoną przez Skarżących.

III.8. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżących kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

[a.]

Elżbieta Karska Adam Redzik Janusz Niczyporuk